

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausunto hallituksen esityksestä raideliikennelaiksi sekä laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esityksellä pannaan kansallisesti täytäntöön EU:n neljäs rautatiepaketti ja samalla toteutetaan rautatielainsäädännön kokonaisuudistus. Ehdotetulla raideliikennelailla kumottaisiin voimassa oleva rautatielaki (304/2011) sekä kaupunkiraideliikennelaki (1412/2015). EU:n neljännen rautatiepaketin säädösten edellyttämien muutosten lisäksi uudella raideliikennelailla pyritään keventämään yksityisraiteen haltijoiden velvoitteita. Hallituksen esitykseen sisältyvään liikenteen palveluista annetun lain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen sisältyy mm. rautatiemarkkinadirektiivin muutosdirektiivin mukaiset säännökset rautatieyrityksen ja kaupunkiraideliikenteen harjoittajan varautumisesta häiriötilanteisiin.

Kuntaliitto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Lausunnoilla oleva lakiesitys muodostaa yhdessä muiden valmisteilla olevien lakien kanssa (Liikennehallinnon virastouudistukseen liittyvät lakiesitykset) varsin hankalasti hahmotettavan kokonaisuuden.

Nyt tehtävät lakimuutokset näyttävät mahdollistavan sen, että valtion rataverkon haltijana voisi toimia myös osakeyhtiö (esitys raideliikennelaiksi 2 § 29 kohta sekä Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttaminen osakeyhtiöksi). Mikäli tarkoituksena on, että valtion rataverkon haltijana voi olla myös osakeyhtiö, tulee asia avata lakiesityksessä ja arvioida sen vaikutukset. Kuntaliiton näkemyksen mukaan valtion rataverkon haltijan tehtävien siirtymiseen yhtiölle sisältyisi ilmeisiä riskejä. Esimerkiksi tällöin myös ratakapasiteetin yhteensovittaminen ja kapasiteetin jakaminen voisi olla osakeyhtiön tehtävä. Kilpailutetun junaliikenteen onnistumisen yksi perusedellytys monitoimijaympäristössä on, että ratakapasiteetin jako on tasapuolista ja syrjimätöntä. Ratakapasiteetin jakamisen tulee selkeyden ja läpinäkyvyyden vuoksi olla viranomaistoimintaa.

Lakiesityksen 101 §:ssä ja 104 §:ssä säädetään karensista, jonka mukaan olennaisista toiminnoista vastaava henkilö voi siirtyä rautatieyrityksen palvelukseen vasta 12 kuukauden kuluessa siitä, kun hän on jättänyt olennaisiin toimintoihin liittyvät tehtävänsä. Säännös on hyväksyttävissä, jos tämä rajoitus koskee vain laitoksen tai yrityksen johtavassa asemassa olevaa henkilöä. Jos säännös ulottuu tätä laajempaan henkilöpiiriin, muodostaa tämä merkittävän riskin kilpailutuksen onnistumiselle myös kaupunkiseutujen lähijunaliikenteessä. Tällöin säännös estäisi Suomen vasta avautuville markkinoille tulevaa yritystä (siis muu kuin VR) rekrytoimasta tarvitsemaansa osaavaa henkilöstöä. Säännöksiä tulee tarkentaa, jotta on selvää, keitä karenssi koskee. Henkilöpiiri ei saa olla liian laaja, jotta uusien rautatieyritysten markkinoille tulo on mahdollista. Lisäksi karenssia koskevien säännösten ulkopuolelle tulisi rajata yksityisraiteen haltijat.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jarkko Huovinen

Johtaja, Alueet ja yhdyskunnat

Johanna Viikuna

Liikenneasiantuntija

Tiedoksi Kirjaamo, Anne Jarva, Ulla Hurmeranta, Timo Reina

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausunto hallituksen esityksestä raideliikennelaiksi sekä laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esityksellä pannaan kansallisesti täytäntöön EU:n neljäs rautatiepaketti ja samalla toteutetaan rautatielainsäädännön kokonaisuudistus. Ehdotetulla raideliikennelailla kumottaisiin voimassa oleva rautatielaki (304/2011) sekä kaupunkiraideliikennelaki (1412/2015). EU:n neljännen rautatiepaketin säädösten edellyttämien muutosten lisäksi uudella raideliikennelailla pyritään keventämään yksityisraiteen haltijoiden velvoitteita. Hallituksen esitykseen sisältyvään liikenteen palveluista annetun lain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen sisältyy mm. rautatiemarkkinadirektiivin muutosdirektiivin mukaiset säännökset rautatieyrityksen ja kaupunkiraideliikenteen harjoittajan varautumisesta häiriötilanteisiin.

Kuntaliitto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Lausunnoilla oleva lakiesitys muodostaa yhdessä muiden valmisteilla olevien lakien kanssa (Liikennehallinnon virastouudistukseen liittyvät lakiesitykset) varsin hankalasti hahmotettavan kokonaisuuden.

Nyt tehtävät lakimuutokset näyttävät mahdollistavan sen, että valtion rataverkon haltijana voisi toimia myös osakeyhtiö (esitys raideliikennelaiksi 2 § 29 kohta sekä Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttaminen osakeyhtiöksi). Mikäli tarkoituksena on, että valtion rataverkon haltijana voi olla myös osakeyhtiö, tulee asia avata lakiesityksessä ja arvioida sen vaikutukset. Kuntaliiton näkemyksen mukaan valtion rataverkon haltijan tehtävien siirtymiseen yhtiölle sisältyisi ilmeisiä riskejä. Esimerkiksi tällöin myös ratakapasiteetin yhteensovittaminen ja kapasiteetin jakaminen voisi olla osakeyhtiön tehtävä. Kilpailutetun junaliikenteen onnistumisen yksi perusedellytys monitoimijaympäristössä on, että ratakapasiteetin jako on tasapuolista ja syrjimätöntä. Ratakapasiteetin jakamisen tulee selkeyden ja läpinäkyvyyden vuoksi olla viranomaistoimintaa.

Lakiesityksen 101 §:ssä ja 104 §:ssä säädetään karenssista, jonka mukaan olennaisista toiminnoista vastaava henkilö voi siirtyä rautatieyrityksen palvelukseen vasta 12 kuukauden kuluessa siitä, kun hän on jättänyt olennaisiin toimintoihin liittyvät tehtävänsä. Säännös on hyväksyttävissä, jos tämä rajoitus koskee vain laitoksen tai yrityksen johtavassa asemassa olevaa henkilöä. Jos säännös ulottuu tätä laajempaan henkilöpiiriin, muodostaa tämä merkittävän riskin kilpailutuksen onnistumiselle myös kaupunkiseutujen lähijunaliikenteessä. Tällöin säännös estäisi Suomen vasta avautuville markkinoille tulevaa yritystä (siis muu kuin VR) rekrytoimasta tarvitsemaansa osaavaa henkilöstöä. Säännöksiä tulee tarkentaa, jotta on selvää, keitä karenssi koskee. Henkilöpiiri ei saa olla liian laaja, jotta uusien rautatieyritysten markkinoille tulo on mahdollista. Lisäksi karenssia koskevien säännösten ulkopuolelle tulisi rajata yksityisraiteen haltijat.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jarkko Huovinen

Johtaja, Alueet ja yhdyskunnat

Johanna Viikuna

Liikenneasiantuntija

Tiedoksi

Kirjaamo, Anne Jarva, Ulla Hurmeranta, Timo Reina

